

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4549-18

meddelad i Stockholm den 5 december 2019

KLAGANDE

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPARTER

AA och BB

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 27 juli 2018 i mål nr 7383-17

SAKEN

Ansökan om förnamn

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Alla barn som föds ska ges ett eller flera förnamn och en ansökan om detta ska göras hos Skatteverket inom tre månader från barnets födelse.

Dok.Id 212087

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se
www.hogstaforvaltningsdomstolen.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

2. Som förnamn får endast förvärvas namn som inte kan väcka anstöt, kan antas leda till obehag för den som ska bära namnet eller av någon annan anledning är olämpligt som förnamn.
3. AA och BB ansökte hos Skatteverket om att deras son skulle få förvärva förnamnen Harry Gustav J. Skatteverket avslog deras ansökan eftersom J ansågs olämpligt som förnamn. En enstaka bokstav kan enligt Skatteverket inte anses vara ett namn och det är därmed inte förenligt med svenskt namnskick att använda en bokstav på det sättet.
4. AA och BB överklagade till Förvaltningsrätten i Uppsala som biföll deras överklagande. Förvaltningsrätten konstaterade att enligt tidigare praxis har enstaka bokstäver godkänts som förnamn. Eftersom det inte är ovanligt med förnamn som består av en enstaka bokstav, tillsammans med andra förnamn, ansåg förvaltningsrätten att namnet J är förenligt med svenskt namnskick och att Skatteverket därmed inte haft skäl för att inte godkänna namnet på denna grund. J ansågs inte heller olämpligt som förnamn av något annat skäl.
5. Skatteverket överklagade till Kammarrätten i Stockholm som avslog överklagandet.

YRKANDEN M.M.

6. *Skatteverket* yrkar att kammarrättens dom ska upphävas och att Skatteverkets beslut ska fastställas samt anför följande. Den lämplighetsprövning som ska göras vid förvärv av förnamn har skärpts i och med den nya lagstiftningen och det går inte att hämta ledning från tidigare praxis. När en ansökan om ett visst förnamn prövas måste det ske en objektiv prövning av om det är fråga om ett ord och om ordet i så fall utgör ett namn. När dessa objektiva kriterier är uppfyllda blir det aktuellt att bedöma namnets lämplighet i övrigt. En enstaka bokstav utgör inte ett namn och är därmed olämpligt som förnamn.

DOM

Mål nr
4549-18

7. AA och BB bestrider bifall till överklagandet.
8. *Institutet för språk och folkminnen* har i ett yttrande som inhämtats av Högsta förvaltningsdomstolen anfört följande. En enskild bokstav utgör inte ett namn enligt svensk namntradition. Initialförkortning i form av en enstaka bokstav har förekommit i äldre handlingar och är också vanligt i dagens samhälle. En sammanblandning av initialförkortning och ett namnbruk där den enstaka bokstaven i sig utgör ett förnamn skulle kunna skapa ett inkonsekvent namnbruk och orsaka förvirring. Det faktum att det finns en del personer som har en enstaka bokstav registrerad som förnamn innebär inte att detta sätt att namnge kan anses följa rådande normer i Sverige. Även om en bokstav skulle godkännas i kombination med andra namn har en person rätt att stryka alla förnamn förutom ett. Är den enstaka bokstaven godkänd som ett förnamn är det möjligt att personen kan få en enstaka bokstav som enda förnamn, vilket kraftigt skulle ändra den förnamnstradition som finns i Sverige. Mot bakgrund av detta anser institutet att det är olämpligt att använda en enstaka bokstav, ensam eller i kombination med andra förnamn, som förnamn.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

9. Frågan i målet är om ett namn som består av en enstaka bokstav är olämpligt som förnamn.

Rättslig reglering m.m.

10. Av 28 § lagen (2016:1013) om personnamn framgår att som förnamn får endast förvärvas ett namn som inte kan väcka anstöt, kan antas leda till obehag för den som ska bära namnet, eller av någon annan anledning är olämpligt som förnamn.

11. Av förarbetena framgår att regleringen av personnamn präglas av en avvägning mellan offentlighetsrättsliga och privaträttsliga hänsyn. Samhället har ett intresse av namnstabilitet och av att bevara namnskicket. I det ligger att genom namn kunna möjliggöra identifiering av medborgarna och förhindra namn som kan anses olämpliga, t.ex. på grund av sin språkliga utformning eller på grund av att de kan vilsleda allmänheten. Samtidigt har en persons namn i första hand betydelse för individen själv och en viktig utgångspunkt är att den enskilde – i så stor utsträckning som möjligt – bör få välja vilket namn han eller hon ska ha (prop. 2015/16:180 s. 21).
12. Namnskicket är en oskiljaktig del av språket och det finns ett berättigat intresse av att det utvecklas under ordnade former. Namnskicket har emellertid en betydande förmåga att acceptera nya och främmande inslag och i en alltmer gränsöverskridande och internationell värld ökar behovet av en dynamisk och tillåtande namnrätt. En utveckling av namnskicket över tid är alltså bra och nödvändig (a. prop. s. 22).
13. Att ett namn inte får förvärfvas om det av någon annan anledning är olämpligt som förnamn syftar främst på namn av mer påtaglig efternamnskaraktär. Att förnamnet inte får vara olämpligt innebär vidare att det ska vara fråga om ett namn (a. prop. s. 120).
14. Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallen RÅ 2009 ref. 55 I och II, som gällde tillämpningen av den tidigare namnlagen, godkänt bokstaven Q respektive bokstavskombinationen A-C som förnamn.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

15. AA och BB har ansökt hos Skatteverket om att deras son ska få förvärva förnamnen Harry Gustav J. Det är ansökan i dess helhet som ska prövas. Frågan i målet är dock, närmare bestämt, om J får förvärfvas som förnamn.

16. Valet av förnamn är en så personlig angelägenhet att en omfattande valfrihet måste tillerkännas den enskilde. Ett förnamn får emellertid inte vara olämpligt som sådant. Med detta avses bl.a. att det verkligen ska vara fråga om ett namn.
17. Sedan Högsta förvaltningsdomstolens avgöranden 2009 godkänns enstaka bokstäver som förnamn och Skatteverket har i målet upplyst att 349 personer bär just bokstaven J som förnamn. Det kan mot den bakgrunden knappast hävdas att det är oförenligt med svenskt namnskick att använda en enstaka bokstav som förnamn. J kan därmed inte sägas vara olämpligt som förnamn och överklagandet ska avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Margit Knutsson, Kristina Ståhl, Mahmut Baran, Leif Gäverth (skiljaktig mening) och Helena Rosén Andersson (skiljaktig mening).

Föredragande har varit justitiesekreteraren Birgitta Fors Almassidou.

SKILJAKTIG MENING

Justitieråden Gäverth och Rosén Andersson är skiljaktiga och anför följande.

1. I förarbetena betonas vikten av att ett namn fyller sin funktion av att vara namn och fungerar i samhället. Namnet som begrepp får inte förlora sin betydelse. Det anges vidare att namnskicket är en oskiljaktig del av språket och att det finns ett berättigat intresse av att det utvecklas under ordnade former. Namnskicket är enligt lagmotiven inte ett konturlöst utan ett ganska distinkt begrepp, som gör skillnad mellan namn och andra – befintliga eller påhittade – ord i språket. Syftet med att ha ett språkrav i namnlagstiftningen är att förebygga nybildning av namn som så påtagligt avviker från språkliga normer att de är direkt oförenliga med namnskicket (prop. 2015/16:180 s. 21 f., 43 och 67).
2. Enligt den tidigare gällande namnlagen fick som förnamn inte godkännas bl.a. namn som uppenbarligen inte var lämpligt som förnamn. Enligt nuvarande namnlag gäller att om namnet är olämpligt som förnamn får det inte förvärfvas som sådant. Av förarbetena framgår att anledningen till lagändringen var att möjliggöra en reell prövning av namnets lämplighet med hänsyn till språkliga eller andra förhållanden. I syfte att skärpa granskningen av namns lämplighet har det införts en bestämmelse om att namnmyndigheten, vid behov, ska begära in yttrande från en myndighet eller någon annan med särskild kunskap (a. prop. s. 66, 76 f. och 128). Högsta förvaltningsdomstolen har inhämtat yttrande i målet från Institutet för språk och folkminnen, vari myndigheten anger att den anser att det är olämpligt att använda en enskild bokstav, ensam eller i kombination med andra förnamn, som förnamn.
3. Att ett namn inte får förvärfvas om det av någon annan anledning är olämpligt som förnamn syftar bl.a. på att det ska vara fråga om ett namn för att alls kunna förvärfvas och att det inte heller får vara vilseledande (a. prop. s. 120 f.).

4. Högsta förvaltningsdomstolen har vid en tillämpning av den tidigare namnlagen i RÅ 2009 ref. 55 I och II funnit att bokstaven Q respektive bokstavskombinationen A-C inte i sig kunde anses vara uppenbarligen olämpliga som förnamn.
5. Enligt nuvarande namnlag gäller, som framgår ovan, att om namnet är olämpligt som förnamn får det inte förvärfvas som sådant. Det tidigare uppenbarhetsrekvisitet har alltså tagits bort – i syfte att möjliggöra en reell prövning av namnets lämplighet – vilket innebär att Högsta förvaltningsdomstolens tidigare praxis (RÅ 2009 ref. 55 I och II) inte är tillämplig.
6. En enskild bokstav utgör enligt vår mening inte ett namn enligt svensk namntradition. Det gäller oavsett om bokstaven används ensam eller i kombination med förnamn. Dessutom kan en enskild bokstav vara vilseledande då den kan uppfattas som en initialförkortning av ett namn. Att som förnamn förvärva en enskild bokstav är således inte förenligt med svenskt namnskick och J är därför olämpligt som förnamn. Skatteverkets överklagande borde därför ha bifallits.